

MINISTARSTVO SOCIJALNE POLITIKE I MLADIH

Nacrt

**PRIJEDLOGA ZAKONA
O JEDINSTVENOM TIJELU VJEŠTAČENJA**

Zagreb, studeni 2013.

PRIJEDLOG ZAKONA O JEDINSTVENOM TIJELU VJEŠTAČENJA

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje Zakona o jedinstvenom tijelu vještačenja je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010. – pročišćeni tekst).

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

1. Ocjena stanja

Zaštita osoba s invaliditetom u Hrvatskoj osigurava se u različitoj mjeri i na različit način, ovisno o sustavu u kojem se ta zaštita ostvaruje. Pritom se pojedina prava, kojima se omogućava osiguranje neovisnosti osoba s invaliditetom i njihove socijalne i radne integracije, osiguranje prava na jednaki ili povlašteni način postupanja u postizanju vlastitih interesa, kompenziranje nepovoljnog položaja i otklanjanje poteškoća pri sudjelovanju u planiranju, kreiranju i provedbi socijalne politike, te ostvarivanje prava na dignitet, afirmaciju i uključivanje u društvo, ostvaruje temeljem brojnih propisa kojima se reguliraju određena područja društvenog života. Kako bi se postiglo ujednačavanje prava istog naziva, koja osobe s istom vrstom oštećenja zdravlja ostvaruju u različitim sustavima, potrebno je izmijeniti postojeću praksu u Republici Hrvatskoj, koja pokazuje da se u različitim sustavima na različite načine utvrđuje oštećenje zdravlja. Tako u Hrvatskoj trenutno postoji šest tijela vještačenja koja vještače u svrhu ostvarivanja prava u području socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, obrazovanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, prava po osnovi roditeljskih potpora i zaštite ratnih i civilnih žrtava rata te utvrđuju neki od aspekata invaliditeta pri čemu koriste različite zakonske propise pri svojem radu.

Stoga se radi ujednačenosti postupanja u utvrđivanja oštećenja, invaliditeta, funkcionalne sposobnosti i radne sposobnosti pristupilo definiranju jedinstvenog tijela vještačenja i metodologije koju će koristiti to tijelo.

Potreba osnivanja jedinstvenog tijela vještačenja temelji se prvenstveno na UN Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativnom protokolu uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom koju je Vlada Republike Hrvatske potpisala 30. ožujka 2007. godine, a temeljem kojih je Hrvatski sabor, na sjednici 1. lipnja 2007. godine, donio Zakon o potvrđivanju Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativnog protokola uz konvenciju, te Nacionalnoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine (Narodne novine 63/07) kojom je utvrđena mjera u kojoj se nadležna tijela obvezuju izraditi stručnu i analitičku podlogu o mogućnostima unapređenja prava s osnove invalidnosti, te predložiti donošenje odgovarajućih propisa. Kao jedna od aktivnosti u okviru rečene mjere predviđeno je i utvrđivanje jedinstvenog tijela vještačenja.

Također, osnivanje jedinstvenog tijela vještačenja i donošenje Zakona predstavlja početak ujednačavanja i pravednijeg načina provođenja vještačenja na razini države, kao jedne od reformskih mjera za smanjenje deficita koje je Vlada Republike Hrvatske prihvatila Zaključkom od 26. rujna 2013. godine.

2. Pitanja koja se uređuju Zakonom

Predloženim zakonom uređuje se, između ostalog:

- utvrđivanje jedinstvenog tijela vještačenja kao ustrojstvene jedinice Zavoda za profesionalnu rehabilitaciju, vještačenje i zapošljavanje osoba s invaliditetom,
- djelatnost i poslovi tijela vještačenja,
- mjesna nadležnost za obavljanje poslova vještačenja u prvostupanjskim i drugostupanjskim postupcima,
- definiranje vještačenja i postupaka ostvarivanja prava u kojima se vještačenja provode u sklopu jedinstvenog tijela vještačenja,
- vještaci koji provode postupke vještačenja u okviru jedinstvenog tijela vještačenja te njihov status,
- druga pitanja kojima se uređuje rad jedinstvenog tijela vještačenja.

3. Predviđene posljedice donošenja Zakona

Osnivanjem jedinstvenog tijela vještačenja vještačenje bi se provodilo na jednom mjestu što smanjuje administrativne procedure koje su do sada postojale, a sukladno kojima je osoba koju treba vještačiti morala ići u dva ili više sustava vještačenja da ostvari određena prava. Naime, prema važećim propisima svaki korisnik je, radi ostvarivanja prava u svakom pojedinom sustavu, morao svaki puta biti ponovno vještačen što je osim dodatnih nepotrebnih troškova, stvaralo dodatnu nepotrebnu obvezu samom korisniku.

Sukladno predloženom Zakonu, korisnik može na temelju jednog dokumenta (nalaza i mišljenja jedinstvenog tijela vještačenja) ostvarivati određena prava u različitim sustavima. Sukladno predloženom zakonu jedinstveno tijelo vještačenja djelovalo bi kao ustrojstvena jedinica Zavoda za vještačenje profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom koja bi funkcionirala na razini Republike Hrvatske, s ispostavama na područnoj (regionalnoj), odnosno lokalnoj razini. Naime, prijedlogom Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom predviđa se osnivanje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom koji će između ostalog obavljati i sljedeće poslove: vještačenje u prvom i drugom stupnju u postupcima radi ostvarivanja prava iz područja socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, rodiljnih i roditeljskih potpora, obrazovanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, zaštite ratnih i civilnih žrtava rata, te drugim područjima u kojima se ostvaruju određena prava na temelju vještačenja, odnosno na temelju nalaza i mišljenja tijela vještačenja, kao i druge poslove vezane uz vještačenje sukladno posebnom propisu.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE

Provedba predloženog Zakona ne iziskuje osiguranje dodatnih sredstava u Državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA S OBRAZLOŽENJEM

**PRIJEDLOG
ZAKONA O JEDINSTVENOM TIJELU VJEŠTAČENJA**

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom ustrojava jedinstveno tijelo vještačenja, definira pojam vještačenja, djelokrug rada i područja za koja se provodi vještačenje.

Članak 2.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol.

II. DEFINIRANJE I DJELATNOST TIJELA VJEŠTAČENJA

Članak 3.

- (1) Jedinstveno tijelo vještačenja (u daljnjem tekstu: tijelo vještačenja) ustrojstvena je jedinica Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Zavod).
- (2) Djelatnost i nadležnost Zavoda utvrđena je posebnim propisom kojim se uređuje profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom.
- (3) Sredstva za rad tijela vještačenja osiguravaju se u državnom proračunu.

Članak 4.

- (1) Djelatnost tijela vještačenja iz članka 3. ovoga Zakona je:
- vještačenje u prvom i drugom stupnju u postupcima radi ostvarivanja prava iz područja socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, obrazovanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, roditeljskih potpora, zaštite ratnih i civilnih žrtava rata, te drugim područjima u kojima se ostvaruju određena prava na temelju nalaza i mišljenja tijela vještačenja,
 - davanje prijedloga i stručnih mišljenja vezanih uz provođenje vještačenja,
 - praćenje, organiziranje i unapređivanje poslova vještačenja,
 - provođenje edukacije iz područja vještačenja i
 - drugi poslovi vezani uz vještačenje.
- (2) Vještačenje u prvostupanjskom postupku radi ostvarivanja prava iz stavka 1. alineje 1. ovoga članka obavlja se u područnim ustrojstvenim jedinicama Zavoda mjesno nadležnim prema prebivalištu osobe koja se vještači.
- (3) Vještačenje u drugostupanjskom postupku radi ostvarivanja prava iz stavka 1. alineje 1. ovoga članka obavlja se u Središnjem uredu Zavoda.

Članak 5.

- (1) U obavljanju svoje djelatnosti tijelo vještačenja posebice:
- daje nalaz i mišljenje na propisanom obrascu,
 - vodi evidenciju i dokumentaciju u vezi s poslovima vještačenja,
 - surađuje s tijelima državne uprave,
 - za potrebe Registra osoba s invaliditetom dostavlja presliku nalaza i mišljenja Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo, te
 - jednom godišnje podnosi izvješće o radu.
- (2) Sadržaj i način vođenja evidencije i dokumentacije tijela vještačenja, te sadržaj izvješća o radu tijela vještačenja propisat će pravilnikom ministar nadležan za rad i mirovinski sustav.
- (3) Izvješće o radu tijela vještačenja sastavni je dio izvješća o radu Zavoda.

III. VJEŠTAČENJE I PODRUČJA VJEŠTAČENJA

Članak 6.

- (1) Vještačenje u smislu ovoga Zakona je postupak utvrđivanja tjelesnog, intelektualnog, osjetilnog i mentalnog oštećenja, invaliditeta, funkcionalne sposobnosti, razine potpore, radne i preostale radne sposobnosti osobe.
- (2) Vještačenje iz stavka 1. ovoga članka provodi se u svrhu ostvarivanja prava u području socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, obrazovanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, prava po osnovi roditeljskih potpora, zaštite ratnih i civilnih žrtava rata, te drugim područjima u kojima se ostvaruju određena prava na temelju nalaza i mišljenja tijela vještačenja.
- (3) Vještačenje iz stavka 1. ovoga članka provodi se na zahtjev nadležnog tijela koje odlučuje o pravima iz područja iz stavka 2. ovoga članka, a za ostvarivanje kojih je potreban nalaz i mišljenje tijela vještačenja.
- (4) Vještačenje iz stavka 1. ovoga članka obavljaju doktori medicine, doktori dentalne medicine, socijalni radnici, psiholozi, stručnjaci edukacijsko rehabilitacijskog profila i drugi stručnjaci prema potrebi.
- (5) Vještaci iz stavka 4. ovoga članka zaposlenici su Zavoda.

Članak 7.

Postupak vještačenja provodi se na temelju metodologija za utvrđivanje oštećenja, invaliditeta, funkcionalne sposobnosti, razine potpore, radne i preostale radne sposobnosti osobe.

Članak 8.

Metodologije iz članka 7. ovoga Zakona za utvrđivanje oštećenja, invaliditeta, funkcionalne sposobnosti, razine potpore, radne i preostale radne sposobnosti osobe kao i stručnjake koji vještače u pojedinom predmetu u svrhu ostvarivanja prava iz područja iz članka 6. stavka 2. ovoga Zakona, te obrazac iz članka 5. stavka 1. alineje 1. ovoga Zakona propisuje Uredbom Vlada Republike Hrvatske.

IV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 9.

(1) Do stupanja na snagu Uredbe iz članka 8. ovoga Zakona ostaju na snazi propisi kojima se uređuju postupci vještačenja prema posebnim propisima a radi ostvarivanja prava u sustavu socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, obrazovanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, zaštite ratnih i civilnih žrtava rata, rodiljnih i roditeljskih potpora, te drugim područjima u kojima se ostvaruju određena prava na temelju nalaza i mišljenja tijela vještačenja.

(2) O zahtjevima za ostvarivanje prava iz članka 4. stavka 1. alineje 1. ovoga Zakona koja se ostvaruju na temelju nalaza i mišljenja tijela vještačenja, koji nisu pravomoćno okončani do 1. siječnja 2015. godine, rješavat će se prema propisima koji su bili na snazi u trenutku podnošenja zahtjeva za ostvarivanje prava.

(3) Vještaci zaposleni na poslovima vještačenja u punom radnom vremenu u sustavima socijalne skrbi, mirovinskog osiguranja, obrazovanja, profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom, i zaštite ratnih i civilnih žrtava rata danom 1. siječnja 2015. godine postaju zaposlenici Zavoda.

(4) Vještaci iz stavka 3. ovoga članka zadržavaju sva stečena prava i plaće sukladno ugovorima o radu i posebnim propisima do sklapanja novih ugovora o radu sukladno općem aktu Zavoda.

(5) Tijelo vještačenja će danom 1. siječnja 2015. godine preuzeti nedovršene predmete vještačenja u postupcima ostvarivanja prava iz područja iz članka 6. stavka 2. ovoga Zakona od nadležnih tijela vještačenja.

Članak 10.

(1) Vlada Republike Hrvatske donijet će Uredbu iz članka 8. ovoga Zakona u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Ministar nadležan za rad i mirovinski sustav donijet će Pravilnik iz članka 5. stavka 2. ovoga Zakona do 30. studenoga 2014. godine.

Članak 11.

(1) Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom dužan je uskladiti Statut s odredbama ovoga Zakona u roku od 90 dana od dana njegovog stupanja na snagu.

(2) Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom dužan je osigurati početak rada jedinstvenog tijela vještačenja s danom 01. siječnja 2015. godine.

Članak 12.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

godine.

O b r a z l o ž e n j e

Uz članak 1.i 2.

Propisuje se uspostava jedinstvenog tijela vještačenja koja se temelji prvenstveno na UN Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativnom protokolu uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom, te Nacionalnoj strategiji izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine kojom je utvrđena mjera u kojoj se obvezujemo izraditi stručnu i analitičku podlogu o mogućnostima unapređenja prava s osnove invalidnosti, te predložiti donošenje odgovarajućih propisa. Jedna od aktivnosti iz rečene mjere je: utvrditi jedinstveno tijelo vještačenja. Prijedlogom Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom predviđa se osnivanje Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom u kojem će se uspostaviti jedinstveno tijelo vještačenja.

Uz članak 3.

Propisuje se obveza Zavodu za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom da ustroji posebnu jedinicu, odnosno jedinstveno tijelo vještačenja koje će provoditi vještačenje.

Uz članak 4. i 5.

Propisuje se djelatnost tijela vještačenja i suradnja s tijelima državne uprave iz područja u kojima se provodi vještačenje, odnosno područja u kojima se ostvaruju prava na temelju nalaza i mišljenja tijela vještačenja, te način rada tijela vještačenja.

Uz članak. 6.

Propisuje se definicija pojma vještačenja i svrha provođenja postupka, navodi se tko može pokrenuti vještačenje, navode se osnovni profili vještaka, te da vještaci postaju zaposlenici Zavoda.

Uz članak 7.

Propisuje se metodologija koju će u svom radu koristiti tijelo vještačenja a kojom će se utvrđivati oštećenje, invaliditet, funkcionalna sposobnost, razina potpore, radna i preostala radna sposobnost.

Uz članak 8.

Uređuje se donošenje propisa o metodologijama iz članka 7. i obrasca iz članka 5. stavka 1. alineje 1. Zakona.

Uz članak 9. – 12.

Uređuje se postupak vještačenja do donošenja ovoga Zakona, status vještaka, rokovi za donošenje pravilnika i Uredbe o metodologiji, te rokovi u kojima je Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom dužan uskladiti akte i uspostaviti tijelo vještačenja, odnosno početak rada jedinstvenog tijela vještačenja.